

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEIT VAN VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE IN 2016-2017 IN DE GEMEENTE

Delfzijl

Plaats : Delfzijl
Gemeentenummer : 0010
Onderzoeksnummer : 292752
Datum onderzoek : 29 maart 2017
Datum vaststelling : 5 juli 2017

INHOUDSOPGAVE

	VOORWOORD	5
1	INLEIDING	6
2	VVE IN DE GEMEENTE DELFZIJL	8
3	CONCLUSIES.	15
4	REACTIE VAN DE GEMEENTE.	17

VOORWOORD

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op voor- en vroegschoolse educatie (vve). In dit kader hebben alle gemeenten die middelen ontvangen voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) eind december 2016 een vragenlijst ontvangen.

Bij een steekproef van gemeenten voeren wij een nader onderzoek uit waarbij we gegevens verzamelen over het gemeentelijk beleid op het terrein van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) ten behoeve van de jaarlijkse rapportage "De staat van het onderwijs". De gemeente Delfzijl is opgenomen in deze steekproef.

Dit rapport beschrijft in hoeverre de gemeente Delfzijl in 2016-2017 voldoet aan de eisen ten aanzien van vve en welke ontwikkelingen de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden.

De hoofdinspecteur primair onderwijs en speciaal onderwijs,
Dr. A. Jonk

1 INLEIDING

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar het gemeentelijke beleid ten aanzien van voor- en vroegschoolse educatie (vve) in de gemeente Delfzijl in 2016-2017.

De aanleiding van het onderzoek is een stelselonderzoek waarbij we bij een steekproef van gemeenten gegevens verzamelen over het gemeentelijk beleid op het terrein van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) ten behoeve van de jaarlijkse rapportage "De staat van het onderwijs".

De basis van het onderzoek is een gesprek met betrokkenen van de gemeente, de door de gemeente ingevulde vragenlijst, de toelichting daarop en aangeleverde relevante beleidsdocumenten. Vervolgens hebben wij de eisen met betrekking tot het vve-beleid beoordeeld en de ontwikkelingen in de afgelopen jaren in beeld gebracht.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek met de betrokken beleidsambtenaar over het vve-beleid van de gemeente.
- Analyse van aanvullend opgevraagde informatie in relevante beleidsdocumenten van de gemeente.
- Intern overleg met het team Kinderopvang over GGD-toezicht in de gemeente.
- Beoordeling van vve-beleid van de gemeente.

Toezichtkader

Als basis voor de beoordeling gelden de beoordelingscriteria toezichtkader voor- en vroegschoolse educatie voor gemeenten, zoals die te vinden zijn op:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voor-en-vroegschoolse-educatie/documenten/publicaties/2013/10/17/werkinstructie-toezichtkader-voor--en-vroegschoolse-educatie-gemeenten>.

Opbouw rapport

Hoofdstuk 2 geeft een beeld van het vve-beleid op gemeentelijk niveau. Daar wordt ingegaan op de ontwikkeling van de gemeente sinds de bestandsopname (paragraaf 2.1) en op de door de gemeente aangeleverde vve-documenten (paragraaf 2.2). Tenslotte geven wij in dit hoofdstuk een oordeel over het gemeentelijke vve-beleid (paragraaf 2.3). Hoofdstuk 3 bevat de conclusies over het vve-beleid in de gemeente Delfzijl. In hoofdstuk 4 wordt de gemeente uitgenodigd om kort te reflecteren op onze bevindingen en zo mogelijk aan te geven welke kwaliteitsontwikkelingen hieraan verbonden worden.

2 VVE IN DE GEMEENTE DELFZIJL

De gemeente Delfzijl heeft een digitale vragenlijst ingevuld. De digitale vragenlijst levert informatie over:

- wel of geen afspraken van de gemeente met de schoolbesturen en de houders over de doelgroepdefinitie, toeleiding, doorgaande lijn en resultaatafspraken;
- het bereik;
- de ontwikkelingen in het gemeentelijk vve-beleid;
- het aantal locaties met voorschoolse educatie en het aantal houders van deze locaties, het aantal goede locaties en het aantal risico-locaties.

De beoordeling van het gemeentelijke beleid is gebaseerd op de digitale vragenlijst, opgevraagde gemeentelijke beleidsdocumenten, eventuele aanvullende informatie en het gesprek met de gemeente (zie paragraaf 2.3).

Bij de beoordeling wordt gewerkt met een vierpuntsschaal:

1. *Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig.*
Deze kwalificatie geeft aan dat echt iets verbeterd dient te worden.
2. *Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig.*
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. *Voldoende.*
4. *Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen.*
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat anderen hiervan kunnen leren.

2.1 Ontwikkeling van vve in de gemeente Delfzijl sinds de bestandsopname

Sinds de bestandsopname begin 2013 heeft de ontwikkeling van vve in de gemeente Delfzijl niet stil gestaan. De gemeente heeft alle ontwikkelpunten die zijn benoemd tijdens het inspectie-onderzoek ten aanzien van het vve-beleid uitgewerkt, geagendeerd en omgezet in concrete acties. Hiermee is de kwaliteit van het vve-beleid ten opzichte van de bestandsopname duidelijk op een hoger plan gebracht. Vooral positief is de systematiek die met het CJG en de peuteropvanghouder is ontwikkeld om te voorkomen dat een doelgroepkind uit beeld verdwijnt. Ook positief is de inzet tot het vergroten van betrokkenheid van de ouders bij de ontwikkeling van de (doelgroep)kinderen). De gemeente financiert vanuit het budget voor onderwijsachterstanden behalve vve meerdere initiatieven die gericht zijn op de (taal)ontwikkeling van (doelgroep)kinderen en indirect ook de ontwikkeling van hun ouders. Op twee plaatsen in de gemeente (Brede school Tuikwerd en Brede school Noord) heeft de gemeente tussenklassen opgestart. Hier krijgen zowel peuters als kinderen die net 4 jaar

zijn samen een vve-aanbod onder leiding van een pedagogisch medewerker en leerkracht van de onderbouw. De gemeente Delfzijl financiert sinds 2015 ook peuteropvang binnen het AZC. Op het azielzoekerscentrum is een ruimte ingericht als peuteropvang en deze beschikt inmiddels ook over een vve-aanbod. Hiermee wil de gemeente een optimale doorgaande lijn realiseren voor alle kinderen die dat nodig hebben.

2.2 Lijst met de vve-documenten die de gemeente Delfzijl heeft aangeleverd

- Zorgroute interne en externe zorgstructuur in basisscholen en voorschoolse voorzieningen (conceptversie ongedateerd)
- Doelgroepen en toeleiding vve in de gemeente Delfzijl, juni 2013
- Visie op ouderbetrokkenheid, juni 2013
- Maximale kansen voor alle kinderen, 2017
- Uitvoeringsprogramma onderwijsachterstandenbeleid, maart 2017
- Subsidievoorstel 'tussenklas' op twee locaties in Integrale kindcentra 2017
- Keuzemodel vve met uitgangspunten, maart 2017
- Jaarverslag peuteropvang Kids2be 2016
- Project jonge vluchtelingenkinderen Delfzijl 28 februari 2017
- Analyse VVE-ouderpopulatie en een aanzet tot VVE-ouderbeleid december 2016

2.3 Het gemeentelijk vve-beleid

In deze paragraaf geven wij onze bevindingen weer over het gemeentelijke vve-beleid. Per domein is beschreven op welke punten wij het gemeentelijk beleid en uitvoering als voldoende ('3') beoordelen, waar nog verbeterpunten worden gezien, zowel zonder ('2') als met ('1') afspraken en op welke punten wij de gemeente als een voorbeeld voor anderen zien ('4').

Wij baseren onze bevindingen op de uitkomsten van de verificatie van de digitale vragenlijst door middel van documentenanalyse en gesprekken met vertegenwoordigers van de gemeente. Waar de bevindingen van de inspectie afwijken van het beeld uit de digitale vragenlijst van de gemeente wordt dit vermeld en onderbouwd.

HET GEMEENTELIJK VVE-BELEID		1	2	3	4
1A1	Definitie doelgroepkind			•	
1A2	Bereik			•	

HET GEMEENTELIJK VVE-BELEID		1	2	3	4
1A3	Toeleiding				•
1A4	Ouders				•
1A5	Integraal vve-programma			•	
1A6	Externe zorg			•	
1A7	Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen			•	
1A8	Doorgaande lijn			•	
1A9	Resultaten		•		
1B	Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau			•	
1C	Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau			•	

DE VVE-CONDITIES		1	2	3	4
2A	GGD-rapport			•	
2B	Gemeentelijk subsidiekader			•	

Wij publiceren jaarlijks ook een oordeel over het toezicht dat door de gemeenten op de kinderopvang en peuterspeelzalen wordt uitgevoerd. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Kinderopvang.

Toelichting:

'1' Verbeterpunten met een afspraak

Er zijn geen verbeterpunten met een afspraak.

'2' Verbeterpunten

1a9 Resultaten

De gemeente Delfzijl heeft met behulp van externe begeleiding de eerste resultaatafspraken met de houder van de vve-locaties en de schoolbesturen gemaakt. Deze afspraken hebben te maken met het halen van de SLO doelen en resultaten op de peutertoetsen. Daarnaast zijn doelstellingen geformuleerd voor de tussenklas op de beide brede scholen in de gemeente. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Notitie 'Aanscherping van vve doelstellingen gemeente Delfzijl 2017'. Omdat er nog geen resultaatafspraken zijn gemaakt voor de leerlingen aan het eind van groep 2 en er ook nog geen gegevens aan de gemeente zijn aangeleverd en geanalyseerd is dit nog wel een ontwikkelpunt.

'3' Voldoende

1a1 Doelgroepdefinitie

De gemeente Delfzijl heeft met haar vve-participanten afspraken gemaakt over welke peuters worden aangemerkt als doelgroepkinderen. Deze definitie is afgeleid van de gewichtenregeling basisonderwijs. Doelgroepkinderen worden echter ook gesignaleerd door JGZ aan de hand van kind- en/of gezinsfactoren. Kinderen met een aantoonbare taal en/of ontwikkelingsachterstand vastgesteld door een professional op de peuteropvang of op de school worden ook gezien als doelgroepeuter of -kleuter.

1a2 Bereik

De gemeente weet voor hoeveel kinderen zij vve-kindplaatsen moet realiseren. Volgens de landelijke doelgroepdefinitie zijn dit in 2017 56 peuters. Volgens de eigen doelgroepdefinitie van de gemeente zijn er op 1 oktober 2015 59 doelgroepeuters. Er zijn 60 vve-plaatsen gerealiseerd. Met de doorstroom van peuters gedurende het jaar, bieden de huidige locaties aan ongeveer 90 kinderen een vve-plek. De gemeente geeft aan dat wanneer er meer peuters gedefinieerd worden als doelgroepkind, vve-locaties worden opgeschaald. Gezien het ruime budget dat voor onderwijsachterstanden beschikbaar is voor de gemeente Delfzijl zou het goed zijn als de gemeente nog eens kritisch kijkt naar de doelgroepdefinitie en haar risicosignalering. Wanneer meer kinderen worden gesignaleerd, kunnen ook meer peuters gebruik maken van vve.

1a5 Integraal vve-programma

De peuteropvang gebruikt een leerstofaanbod dat geschikt is voor het extra stimuleren van de taalontwikkeling van jonge kinderen. Het beleid is er ook op gericht dat alle voorschoolse vve-locaties met een integraal vve-programma werken. Dit is in de praktijk gerealiseerd. Het programma dat de voorscholen gebruiken richt zich op de brede ontwikkeling van kinderen met specifieke aandacht voor taal en rekenen. Voor het volgen van de peuters wordt op alle vve-locaties in Delfzijl een volgsysteem gebruikt. Het zou goed zijn in de komende periode te realiseren dat de voorscholen een ontwikkelingsvolgsysteem voor peuters gaan gebruiken dat eenduidig is en (meetbare) resultaten zichtbaar maakt.

1a6 Externe zorg

Op gemeentelijk niveau zijn afspraken gemaakt over peuters die extra (externe) ondersteuning behoeven. De gemeente Delfzijl heeft zorgbeleid ontwikkeld dat is uitgewerkt in de notitie 'zorgroute interne en externe zorgstructuur in basisscholen en voorschoolse voorzieningen'. Ook de meldcode kindermishandeling heeft hierin bijvoorbeeld een duidelijke plaats gekregen.

1a7 Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen

De gemeente heeft met de houder van de vve-locaties in de gemeente Delfzijl afspraken gemaakt over de wijze waarop ze de eigen kwaliteit evalueren, verbeteren en borgen. De verantwoording vindt plaats in een jaarverslag. In het jaarverslag verantwoordt de stichting zich in het algemeen en ook cijfermatig. In het jaarverslag wordt vooral beschreven wat de wijze van werken is en welke activiteiten plaatsvinden. Het jaarverslag kan aan kwaliteit winnen wanneer hierin ook wordt opgenomen of de geplande verbeteracties daadwerkelijk zijn uitgevoerd en hebben geleid tot voldoende resultaat. Daarnaast kan de planning van eventuele (vervolg)acties voor het komende jaar worden toegevoegd. Een voorbeeld zou kunnen zijn om de geplande activiteiten, de voortgang en de verantwoording achteraf op te nemen ten behoeve van de ontwikkeling van de interactieve en pedagogisch educatieve vaardigheden van de pedagogisch medewerkers.

1a8 Doorgaande lijn

Binnen de gemeente Delfzijl zijn afspraken gemaakt over de resultaten van vve en ook over de overdracht van kindgegevens van de voor- naar de vroegscholen. Voor doelgroepkinderen vindt een warme overdracht plaats. Zowel de voor- als de vroegscholen zijn betrokken bij de gemeentelijke visie op ouderbetrokkenheid. Tevens is in het kader van de transitie Jeugd en Ketenzorg regelmatig overleg waarbij zowel de intern begeleider van de voorscholen als de ib-ers van de vroegscholen zijn betrokken. Ook de tussenklas is een mooi voorbeeld van het realiseren van een doorgaande lijn tussen de peuterleeftijd en de pas-vierjarigen in het basisonderwijs. Er zijn nog geen afspraken met de vroegscholen gemaakt over de doorgaande lijn met betrekking tot het aanbod, het ontwikkelingsvolgsysteem, het pedagogisch en didactisch handelen en de begeleiding en interne ondersteuning.

1b vve coördinatie op gemeentelijk niveau

De coördinatie van vve op gemeentelijk niveau is net als in 2013 voldoende. De rol van de gemeente als regievoerder van de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van vve-beleid is duidelijk zichtbaar. Het overleg over de uitvoering van vve vindt vooral plaats in de vve-werkgroep waarin alle vve-partners participeren.

1c Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

De gemeente Delfzijl heeft na de bestandsopname afspraken over en voorwaarden voor vve duidelijker vastgelegd in beleidsdocumenten. Tevens zijn met betrokkenen in de werkgroep-vve afspraken gemaakt over de wijze van

uitvoering van het vve-beleid en de manier van verantwoording hierover. De inspectierapporten van de GGD en de Onderwijsinspectie over vve en de verantwoordingsdocumenten samen vormen de input voor de gemeente en vve-betrokkenen om aanpassingen te doen om het vve-beleid verder te optimaliseren en nadere afspraken te maken.

2a De Gemeente Delfzijl heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt (art. 1.63 en 2.21 WKkp)

De gemeente heeft met de GGD de afspraak gemaakt dat alle voorschoolse locaties jaarlijks worden onderzocht en dat daarbij ook de kwaliteit van de voorschoolse educatie op de vve-locatie wordt meegenomen.

2b Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader

De gemeente Delfzijl beschikt over een subsidiekader dat wordt gebruikt om te toetsen of de aanvragen vanuit de OAB-gelden aan de houder van de vve-locaties in Gemeente Delfzijl, maar ook aan het CJG en de schoolbesturen toegekend mogen worden. Daarnaast verantwoordt de gemeente jaarlijks waaraan de OAB-gelden zijn besteed. Behalve voor de peuters in de voorscholen worden ook OAB-gelden ingezet voor activiteiten en materialen voor het jonge kind in bijvoorbeeld de bibliotheken en voor extra activiteiten en voor een extra pedagogisch medewerker in de tussenklas op de intergrale kindcentra. Dit alles is in het kader van het realiseren van een doorgaande lijn voor de peuters.

`4' Voorbeeld voor anderen

1a3 Toeleiding

Zowel het peuterspeelzaalwerk als CJG hebben een actieve taak bij het stimuleren van ouders om doelgroepkinderen bij peuteropvang aan te melden. De uitvoering van deze taak verloopt volgens de gemeente naar wens. Doelgroepkinderen worden via het consultatiebureau gesignaleerd en toegeleid naar de peuteropvang. De Gemeente heeft met de GGD/JGZ de afspraak gemaakt dat zij gefinancierd worden voor hun extra inspanningen, zoals huisbezoeken, om de toeleiding te bevorderen. CJG houdt ook bij hoeveel kinderen er in Delfzijl zijn aangemerkt als doelgroepkind en hoeveel hiervan zijn toegeleid naar een vve-plek. Dit om tot een 100% bereik te komen. CJG neemt in haar jaarverslag ook op bij hoeveel kinderen het niet is gelukt ze toe te leiden. De gemeente Delfzijl is wat dit betreft een voorbeeld voor anderen.

1a4 Ouders

Op gemeentelijk niveau is een analyse van de ouderpopulatie gemaakt. Tevens heeft de gemeente een notitie 'Een visie op ouder betrokkenheid' opgesteld. Het is de gemeente en samenwerkende partners duidelijk waarop het ouderbeleid

zich moet richten en wat te bereiken doelstellingen zijn. De gemeente financieert vanuit het budget voor onderwijsachterstanden behalve vve meerdere initiatieven die gericht zijn op de (taal)ontwikkeling van (doelgroep)kinderen en (indirect) ook hun ouders.

Mooie voorbeelden zijn:

- project Ukkepuk. Dit is een project voor ouders met jonge kinderen om hen te informeren over voorschoolse voorzieningen, spel- en sportmogelijkheden en activiteiten in eigen woonomgeving voor hun kinderen.
- Boekenpret/Boekstart. Boekenpret is een methode om jonge kinderen en hun ouders te laten ontdekken dat je veel plezier kunt beleven aan voorlezen.
- Babyboekenpret. Babyboekenpret is een project waarbij gezinnen met jonge kinderen van 2-3 maanden tot 20 maanden thuis bezocht worden. De gezinnen worden geselecteerd door de wijkverpleegkundigen van het consultatiebureau.
- Digipret. Alle peuteropvanglocaties in Delfzijl beschikken over een speciale peuter pc, een digibeer. Pedagogisch medewerkers en peuters kunnen inloggen op een speciaal ontworpen peuterportal met een speelse, educatieve en ontwikkelingsgerichte inhoud.
- De gemeente Delfzijl heeft de intentie om ook de peuters die binnen het AZC wonen, voor- en voerschoolse educatie aan te bieden. Deze kinderen worden dan voor de reguliere peuterspeelzaal ingeschreven en krijgen dan o.a. extra taalactiviteiten aangeboden.
- Op dit moment wordt binnen de gemeente onderzoek gedaan in hoeverre het familie-leren van meerwaarde zou kunnen zijn.

3 CONCLUSIES

De inspectie heeft op het niveau van de gemeente de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente Delfzijl beoordeeld.

De oordelen zijn gebaseerd op de antwoorden op de vragenlijst. De antwoorden van de gemeente zijn geverifieerd in gesprekken en aan de hand van separaat beschikbaar gestelde beleidsdocumenten.

Conclusies gemeentelijk vve-beleid

Uit dit onderzoek blijkt dat de gemeente Delfzijl het vve-beleid vanaf 2013 verder heeft verbeterd. Mondelinge afspraken zijn vastgelegd in beleidsdocumenten en de gemeente heeft haar regierol goed opgepakt. Het onderzoek heeft ook niet geleid tot nader onderzoek op vve-locaties. Peuteropvang Kids2b, waaronder de vve-locaties vallen, is in oktober 2016 opgenomen in een steekproef waarbij we gegevens verzamelen over de kwaliteit van de voorschoolse educatie ten behoeve van de jaarlijkse rapportage "De staat van het onderwijs". Tijdens dit onderzoek bleken geen wezenlijke tekortkomingen met betrekking tot vve. De geconstateerde ontwikkelpunten zijn inmiddels opgepakt door de peuteropvang. De inspectie heeft er vertrouwen in dat de gemeente erin slaagt haar regierol op deze manier vast te houden en verder te versterken.

'1' Verbeterpunten met een afspraak

Er zijn geen verbeterpunten met een afspraak.

'2' Verbeterpunten

1a9 Resultaten

'3' Voldoende

1a1 Definitie doelgroepkind

1a2 Bereik

1a5 Integraal vve-programma

1a6 Externe zorg

1a7 Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen

1a8 Doorgaande lijn

1b vve coördinatie op gemeentelijk niveau

1c Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

2a De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt.

2b Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader

'4' Voorbeeld voor anderen

1a3 Toeleiding

1a4 Ouders

4 REACTIE VAN DE GEMEENTE

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van de voor en vroegschoolse educatie in gemeente Delfzijl.

Daarnaast hebben wij de gemeente gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van het vve-beleid.

Hieronder geeft de gemeente haar reactie:

In de notitie 'Aanscherping van VVE doelstellingen gemeente Delfzijl 2017' hopen we als gemeente (nog meer) aan de (wettelijke) eisen van de onderwijsinspectie ten aanzien van VVE te voldoen. Dit betreft een collegebesluit en in deze notitie wordt ingegaan op alle onderdelen van het vve-toezichtkader.